

Művészet.

BONYODALMAK A MŰVÉSZHÁZ KÖRÜL.

Ameddig művész egyesületek lesznek, addig a belső villongások is élnek. Mert ez a kettő édes egytestvér. Művészeket veszedés nélkül el sem lehet képzelni, annál kevésbbé egy olyan fiatal temperamentumos társaságot, mint a Művészház.

És ha csak ezeken a határokon belül történének a dolgok, senkisémm avatkozhatna az ő magán ügyükbe. De ma már a Művészház körüli intrikák országos botrányvá nőttek ki magukat, úgy, hogy a Pesti Hirlap cikke révén a közérdeklődés gyűpontjába került az egész, művészi főrekvéseiben igen szimpatikus társaság.

A legnagyobb baj e dologban, hogy e hirlapi támadás élet, mindenki a Művészház ellen irányítja. Pedig disztingválunk kell. Az egyesület, mint egyesület megtette eddig tisztességesen a kötelességét s határozottan kulturmissziót föltölt be.

Kár volna tehát, ha az igazgató személyét kifogásoló cikket bárki is általánosítaná.

Jelenleg nincs módunkban, hogy a Pesti Hirlap állításairól meggyőződjünk, de viszont kételkedni sincs jogunk, mert hiszen a cikk írója egy mindenben szavahihető, korrekt újságíró kollégánk.

Mi csak a Művészházat, mint művészeti egyesületet és Rózsa Miklós drt, mint igazgatót ítélhetjük meg. Az ember Rózsa Miklós-hoz egyelőre semmi közünk sincs.

Tény és való, hogy a Művészház multjához, nem egy, ma már neves piktorunk sikere fűződik. Kiállításai általában nivósak szoktak lenni s ha mindenben nem is érte el a kifüzdött célt, de legalább becsületes igyekezettel iparkodott a fiatal magyar művészet útjait egyengetni.

Művésztagejai sorában a legjobb neveket találjuk. Szinnyei-Merse Pál, Kernstock, Rippl-

Rónai, Csók István stb. Ebben a dologban tehát nem érheti gáncs.

De igenis kifogásolható az igazgató politikája és a gyenge üzleti vezetés. Ebben pedig valamennyien hibásak.

Mert vagy odavaló ember Rózsa, vagy nem. Ha nem, mért tették meg igazgatónak, ha pedig megtették — elismerték odavalóságát.

Akárhogy mérlegeljük a helyzetet, Rózsa eszméje: az új palota vásárlása s a klub alakítása, szerencsétlen volt. Mert míg egyrészt a palota vásárlással újabb anyagi terhekkel rakta meg az amúgy is gyenge vagyoni mérleget, addig a klub létesítésével méltán tápot adott a gyanúnak.

Fővárosi klubot bakk nélkül el sem képzelhetünk. Ott pedig, ahol pinka pénzről, bakkaráról, meg egyéb szerencsejátékról van szó, teljesen helyén valónak találom a kifogást. Mert a mi piktoraink elég szegények. Bakk-asztal is van elég boldog Budapesten, ahol kifoszthatják őket; nincs tehát szükségük, hogy ezért Rózsához folyamodjanak.

A Pesti Hirlap, a személyes támadásokon kívül, főleg ezért támadta Rózsát. S ebben a dologban igazat is adunk neki.

Már most a Művészház tagjainak nem az a kötelessége, hogy csoportosan kilépjenek — mint ahogy tették azt sokan és épen a legjobb piktoraink — hanem erkölcsi kötelességük, hogy igenis benn maradjanak az egyesületben s hassanak oda, hogy a kompromittált direktor mielőbb hagyja el állását. Mert mégis furcsa a dolgot olyképen feltüntetni, mintha a Művészház volna Rózsáért és nem fordítva.

Tessék a Művészház egész igazgatóságát és vezetőségét újra szervezni s élére olyan embert állítani, aki mint ember és mint igazgató is egyformán megállja a helyét s így

Festette Halász Hradil Elemér

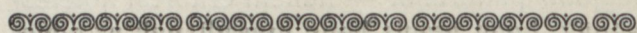
Dr. Balázs Dezső felvétele

TANULMÁNY

szakavatott kezekbe kerülve a vezetés, a kitűzött célt elérje.

Ha ezt csinálja a Művészház, mindenki szimpátiáját megnyeri s a bofrány egyedül Rózsára háramlik, aki másszon ki belőle úgy, ahogy tud. Elvégre a támadás ellen védekezni is lehet.

Hangay Sándor.

A FESTŐMŰVÉSZET MEGÉRTÉSÉRŐL, ÉRTÉKELÉSÉRŐL, — KAPCSOLATOSAN HALÁSZ-HRADIL ELEMÉR ÉS CSORDÁK LAJOS KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Az a bástyatorony, melyhez annyi szomorú történelmi emlék fűződik, most békés otthona a művészetnek.

693

Halász Elemér és Csordák Lajos festőművészek tették azzá. Ők ketten vették észre, hogy e külsőleg történelmi stílussal bíró épületből, kevés átalakítással a művészetnek otthon lehet teremteni. Most Halász Elemér és Csordák Lajos élnek benne, teljesen a művészetnek. Ők ketten irányítói, vezetői és nevelői Kassa város művészi életének.

E legutóbbi kiállításuk is meglepő módon igazolja, hogy büszkéek lehetünk rájuk. A felvidéknek e két festője megtalálta önmagát és vele nagy táborát a szépért rajongóknak. Ebben a beteges hajlamú korban nehéz eltalálni az utat az egészségesekhez csak felfelé emelkedett lélek tulajdona lehet az, ami sokaknak tetszik és elfogadja sajátjának.

A két fiatal kassai piktör a meg gondolt, nyugodt és tanulni vágyók csoportjához tartozik. Ők nem úsznak a divatos, léha árral, hanem az ítélőképességen alapuló megfigyelés és erős akarat mellett készült, fejlett izlésnek megfelelő művészi uton állnak.

Csak a hozzáértő tudja igazán értékelni amit itt lát, mert nemcsak annak megtervezése, hanem kivitele az utolsó részletig az ő kitarató munkájuk eredménye s ez biztosítja éppen a teljes összhangot.

Mindenütt van mondani valójuk, mindenik kép egy őszinte érzés megnyilatkozása, állandóan munkát, foglalkozást ad a néző fantáziájának és éppen azért sohasem unalmas, hanem mindig új marad s mindig kellemes érzést ébreszt bennünk.

Ha most elvlasztjuk e különben is két egyéniséget egymástól, úgy a rokon vonások mégis megmaradnak a téma ötletes visszahangolásában.

Szembeötlő általában Csordáknál, hogy az esthangulatot kedveli és témáinak legnagyobb részét ilyenkor választja. Igen előkelő módon fogja fel a napsütést is, különösen a téli tájakat illetőleg, szinte meglepetten állhat meg a néző, hogy a tél ragyogó színeinek

694

játéka miként lesz a művész kezében festői téma.

Halász Elemér méltó társa Csordáknak a téma keresésben. Ő azonban tovább megy a puszta tájnál, nem csupán a magányt hozza elénk, hanem a való életet. A táj hangulatát kiegészíti egy-egy alakkal s így megkönnyíti a nézőnek a teljes megértést.

Különben Halász figurális festő s igen szerencsésen egyesül benne e két lehetőség.

Tájképeiről átlag elmondhatjuk, hogy mindenütt lefoglalja őt első sorban a hangulat, melyet kísér festői meglátása és a térkitöltés. Tájképeinél ki kell emelnem, hogy abba alakjait mintegy belekomponálja a hangulatnak megfelelő módon. Ezért van azután az, hogy

alakjai akaratlanul is elvezetik a szemlélőt ahhoz az érzéshez, mely a festőt inspirálta műve megalkotásánál. Tulajdonképen a fő téma a táj, az alakok mindig csak érzés vezetői nála.

Végül meg kell említenem, hogy e két művész felülemelkedett a mai kicsinyes felfogásokon úgy a téma felfogását, valamint az előadás módokat illetőleg. Átérezték azt, hogy nem a külső előadás eszközei teremtik meg a művészetet, hanem megteremti a művész érző szíve.

De hogy mi ezt megérthessük és átérthessük, erre a természet megfigyelése és a kiállítások alapos tanulmányozása kell.

Vizhányó Károly.

Festette Halász Hradil Elemér

Dr. Balázs Dezső felvétele

BETEG LEÁNY